

**СЕКТОР З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
АПАРАТУ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**ПАМ'ЯТКА
по декларуванню майна, доходів, витрат
і зобов'язань фінансового характеру
державними службовцями та особами, які
претендують на зайняття посади держслужбовця**

**Житомир
2012**

З М І С Т

Вступ_____	2
Загальні положення щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру держслужбовцями та особами, які претендують на зайняття цих посад_____	3
Роз'яснення по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру_____	5
Типові питання та відповіді щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру_____	15
Роз'яснення Міністерства Юстиції України від 28.11.2012 "Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій"_____	35
Роз'яснення щодо порядку оприлюднення відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік_____	39
Роз'яснення порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента_____	41
Використані джерела_____	42

В С Т У П

У пам'ятці надано роз'яснення по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями та особами, які претендують на зайняття цих посад.

Пам'ятка рекомендована керівникам кадрових відділів структурних підрозділів облдержадміністрації, апаратів райдержадміністрацій, міськвиконкомів та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади в області, а також державним службовцям та посадовим особам місцевого самоврядування.

Загальні положення щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру державними службовцями та особами, які претендують на зайняття цих посад

Відповідно до вимог **статті 12 "Фінансовий контроль" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції"** (далі - Закон), державні службовці зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) за минулий рік за формою, що додається до цього Закону (форма декларації та додаткові рекомендації щодо її заповнення наведено нижче).

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 17.05.2012 року № 4711- VI, який набрав чинності з 13 червня 2012 року, внесено зміни до деяких законодавчих актів України.

Зокрема, відповідно до пункту 8 підпункту 2 цього Закону, **статтю 13 у Законі України "Про державну службу"** викладено в новій редакції, відповідно до вимог антикорупційного закону.

Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо впорядкування податкового декларування" від 24.04.2012 року № 4661-VI, який набрав чинності з 28 квітня 2012 року, **внесено зміни до Податкового кодексу України**, якими зазначено, що фізичні особи, які декларують майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру відповідно до антикорупційного закону, подать податкову декларацію **виключно у випадках, передбачених розділом IV Податкового Кодексу України**.

Слід звернути увагу, що **відомості про витрати (вклади/внески) надаються лише у випадку, якщо разова витрата (вклад/внесок) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування нерухомості або автотранспорту по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень**.

Особа, яка претендує на зайняття посади державного службовця, **до призначення на відповідну посаду** подає в установленому Законом порядку **до місця проходження майбутньої роботи (служби) декларацію за минулий рік за встановленою Законом формою**. При цьому слід зазначити, що **відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у декларації нею не зазначаються (Примітка 1 додатку до Закону)**.

Особи, які не мали можливості подати до 1 квітня за місцем роботи (служби) декларацію за минулий рік через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацездатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Особи, які не подали декларацію за минулий рік із зазначених причин і звільняються з цього місця роботи, **зобов'язані подати таку декларацію до розірвання трудового договору**.

У разі відкриття державним службовцем валютного рахунка в установі банку-нерезидента він зобов'язаний **в десятиденний строк письмово** повідомити про це орган державної податкової служби за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента.

Декларант заповнює декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

Відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік **керівників органів державної влади та їх заступників, членів колегіальних органів державної влади (комісій, рад), керівників органів місцевого самоврядування та їх заступників, підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання** шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Порядок зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей, передбачених частиною третьою статті 12 Закону, затверджено постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" від 11.01.12 № 16.

Бланки декларації виготовляються відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 року № 64 "Про виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру".

Окремо повідомляємо, що роз'яснення підготовлені сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації мають лише роз'яснювальний, тобто інформаційний характер, і не встановлюють правових норм.

Інформація підготовлена сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації

Роз'яснення по заповненню декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру

Додаток
до Закону України "Про засади
запобігання та протидії корупції"
від 7 квітня 2011 року № 32-VI

ДЕКЛАРАЦІЯ про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 20 рік

Розділ I. Загальні відомості

1. _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків/
серія та номер паспорта громадянина України – декларанта)

У разі якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках – попереднє прізвище, ім'я, по батькові.

2. **Місце проживання:** _____
_____ (поштовий індекс, область, район, населений пункт, вулиця, номер: будинку, корпусу, квартири декларанта)

Зазначаються відомості щодо фактичного місця проживання декларанта із зазначенням адреси житла на кінець звітного року.

У разі якщо назва адміністративно-територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України – декларанта, – зазначається також назва станом на дату заповнення декларації.

3. Посада: _____
_____ Зазначається займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант.

Члени сім'ї декларанта:

4. Зазначаються відомості відповідно до статті 1 "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Члени сім'ї - особи, які перебувають у шлюбі, їхні діти, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Ступінь зв'язку	Прізвище, ініціали	Реєстраційний номер облікової картки платника податків/ серія та номер паспорта громадянина України
		Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, – у декларації зазначаються серія та номер паспорта громадянина України.

Відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, що зазначаються у позиціях 1 і 4, та щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначаються у позиції 2, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню.

Розділ II. Відомості про доходи

А. Одержані (нараховані) з усіх джерел в Україні

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.**У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.**

Перелік доходів	Сума одержаного (нарахованого) доходу	
	декларанта	членів сім'ї
5. Загальна сума сукупного доходу, гривні, у т. ч.:	<i>Зазначається загальна сума доходу по позиціях 6-20</i>	
6. заробітна плата, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору (крім виплат, зазначених у позиціях 7, 8)		
7. дохід від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту		
<i>(назва закладу, установи тощо, в яких одержано (нараховано) зазначені у цій позиції доходи)</i>		
8. авторська винагорода, інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності		
9. дивіденди, проценти		
10. матеріальна допомога		
11. дарунки, призи, виграші		
12. допомога по безробіттю		
13. аліменти		
14. спадщина		
15. страхові виплати, страхові відшкодування, викупні суми та пенсійні виплати, що сплачені декларанту за договором страхування, недержавного пенсійного забезпечення та пенсійного вкладу		
16. дохід від відчуження рухомого та нерухомого майна		
17. дохід від провадження підприємницької та незалежної професійної діяльності		
18. дохід від відчуження цінних паперів та корпоративних прав		
19. дохід від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) майна		
20. інші види доходів (не зазначені у позиціях 6–19)		

Б. Одержані (нараховані) з джерел за межами України декларантом

21.	Назва країни	Розмір доходу	
		в іноземній валюті	перерахованого у гривні
			У цьому полі зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

В. Одержані (нараховані) з джерел за межами України членами сім'ї декларанта

22.	Назва країни	Розмір доходу	
		в іноземній валюті	перерахованого у гривні
			У цьому полі зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

Розділ III. Відомості про нерухоме майно

А. Майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта, та витрати декларанта на придбання такого майна або на користування ним

Відомості про витрати (вклад/внесок) надаються лише у випадку, якщо разова витрата (вклад/внесок) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування нерухомості або автотранспорту по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. грн.

Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23–28 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Відомості щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначаються у позиціях 23 - 28, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню.

Перелік об'єктів	Місцезнаходження об'єкта (країна, адреса)	Загальна площа (кв. м)	Сума витрат (грн.) на	
			придбання у власність	оренду чи на інше право користування
23. Земельні ділянки				
24. Житлові будинки				
25. Квартири				
26. Садовий (дачний) будинок				
27. Гаражі				
28. Інше нерухоме майно				

Розділ IV. Відомості про транспортні засоби

А. Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта, та витрати декларанта на їх придбання (користування)

Відомості про витрати (вклад/внесок) надаються лише у випадку, якщо разова витрата (вклад/внесок) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування нерухомості або автотранспорту по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. грн.

Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 35–39 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Перелік транспортних засобів	Марка/модель (об'єм циліндрів двигуна, куб. см, потужність двигуна, кВт (потужність двигуна зазначається в кВт за європейськими стандартами, раніше потужність двигуна зазначалася в кінських силах, 1 к/с = 0,736 кВт, щоб перевести к/с у кВт необхідно кількість к/с помножити на 0,736), довжина (зазначається довжина корпусу судна), см)	Рік випуску	Сума витрат (грн.) на	
			придбання у власність	оренду чи на інше право користування
35. Автомобілі легкові				
36. Автомобілі вантажні (спеціальні)				
37. Водні засоби				
38. Повітряні судна				
39. Інші засоби				

Б. Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта

Перелік транспортних засобів	Марка/модель (об'єм циліндрів двигуна, куб. см, потужність двигуна, кВт (потужність двигуна зазначається в кВт за європейськими стандартами, раніше потужність двигуна зазначалася в кінських силах, 1 к/с = 0,736 кВт, щоб перевести к/с у кВт необхідно кількість к/с помножити на 0,736), довжина (зазначається довжина корпусу судна), см)	Рік випуску
40. Автомобілі легкові		
41. Автомобілі вантажні (спеціальні)		
42. Водні засоби		
43. Повітряні судна		
44. Інші засоби		

Розділ V. Відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи

А. Вклади у банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності декларанта, та витрати декларанта на придбання таких активів (грн.)

У полі "**у тому числі за кордоном**" у позиціях 45 – 50 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Поле "**усього**" у позиціях 46, 48, 50 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

	Перелік	Усього	у тому числі за кордоном
45.	Сума коштів на рахунках у банках та інших фінансових установах, у т. ч.:		
46.	вкладених у звітному році		
47.	Номінальна вартість цінних паперів, у т. ч.:		
48.	придбаних у звітному році		
49.	Розмір внесків до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації, у т. ч.:		
50.	внесених у звітному році		

Б. Вклади у банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності членів сім'ї декларанта (грн.)

У полі "**у тому числі за кордоном**" у позиціях 51 – 53 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

	Перелік	Усього	у тому числі за кордоном
51.	Сума коштів на рахунках у банках та інших фінансових установах		
52.	Номінальна вартість цінних паперів		
53.	Розмір внесків до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації		

А. Фінансові зобов'язання декларанта та інші його витрати (грн.)

У полі "**у тому числі за кордоном**" у позиціях 54 – 59 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Поле "**усього**" у позиціях 56 та 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

	Перелік фінансових зобов'язань	Усього	у тому числі за кордоном
54.	Добровільне страхування		
55.	Недержавне пенсійне забезпечення		
56.	Утримання зазначеного у розділах III–V майна		
57.	Погашення основної суми позики (кредиту)		
58.	Погашення суми процентів за позикою (кредитом)		
59.	Інші не зазначені у розділах III–V витрати		

Б. Фінансові зобов'язання членів сім'ї декларанта (грн.)

У полі "**у тому числі за кордоном**" у позиціях 60 – 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

	Перелік фінансових зобов'язань	Усього	у тому числі за кордоном
60.	Добровільне страхування		
61.	Недержавне пенсійне забезпечення		
62.	Утримання зазначеного у розділах III–V майна		
63.	Погашення основної суми позики (кредиту)		
64.	Погашення суми процентів за позикою (кредитом)		

Достовірність внесених до декларації відомостей засвідчується підписом декларанта та зазначенням дати її заповнення.

Засвідчую правильність зазначених у цій Декларації відомостей

_____ (підпис)

” _____ ” 20 ____ р.

Примітка.

1. Декларація заповнюється і подається особами, зазначеними у пункті 1 і підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4, та особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції". При цьому особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 цього Закону, відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у декларації не зазначаються.

2. Декларант заповнює декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

3. У позиції 1 у разі, якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках – попереднє прізвище, ім'я, по батькові.

Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, – у декларації зазначаються серія та номер паспорта громадянина України.

4. У позиції 2 зазначаються відомості щодо місця проживання із зазначенням адреси житла на кінець звітного року.

У разі якщо назва адміністративно - територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України – декларанта, – зазначається також назва станом на дату заповнення декларації.

5. У позиції 3 зазначається займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант.

6. У позиції 4 зазначаються відомості відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 1 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції".

7. Відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, що зазначаються у позиціях 1 і 4, та щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначаються у позиціях 2 та 23 – 34, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню.

8. У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

9. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

10. У полі "перерахованого у гривні" у позиціях 21–22 і полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 45–64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

11. Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23–28, 35–39 і поле "усього" у позиціях 46, 48, 50, 56 та 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

12. Достовірність внесених до декларації відомостей засвідчується підписом декларанта та зазначенням дати її заповнення.

13. Бланки декларації виготовляються у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Типові питання та відповіді щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру

У зв'язку з надходженням численних запитів від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування області щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру та з метою роз'яснення заповнення окремих позицій декларації, забезпечення дотримання єдиного порядку заповнення декларації, допомоги уникнення помилок, а також вирішення певних спірних питань, які можуть виникнути при заповненні та поданні декларації, сектором з питань запобігання та протидії корупції, відповідно до покладених на нього завдань, підготовлено у відповідності до чинного законодавства рекомендації для використання при заповненні декларації.

Як правильно заповнити декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру пропонуємо розглянути в контексті питання - відповідь.

Хто зобов'язаний подавати декларацію і куди подається декларація?

Декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік (далі - декларація) подається особами, зазначеними у пункті 1 і підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" (далі - Закон) за місцем роботи (служби).

Особи, які претендують на зайняття посади державного службовця, до призначення або обрання на відповідну посаду подають декларацію за встановленою Законом формою до місця проходження майбутньої роботи (служби).

Які строки подання декларації?

Відповідно до вимог статті 12 "Фінансовий контроль" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" особи, зазначені у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону (далі - декларант), зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Особи, які претендують на зайняття посади державного службовця, до призначення або обрання на відповідну посаду подають декларацію за встановленою Законом формою під час подання заяви про прийом на роботу або про участь у конкурсі на зайняття посади державного службовця.

Особи, які не мали можливості подати до 1 квітня за місцем роботи (служби) декларацію за минулий рік через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацездатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Особи, які не подали декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік із зазначених причин і звільняються з цього місця роботи, зобов'язані подати таку декларацію до розірвання трудового договору.

Який порядок виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Бланки декларації виготовляються відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 року № 64 "Про виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру".

Зазначеною постановою встановлено, що:

бланки декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру виготовляються особами, які відповідно до Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" заповнюють і подають декларації, шляхом роздрукування або копіювання їх на папері формату **A4** за формою, наведеною в додатку до зазначеного Закону (включаючи примітку). Бланк декларації складається з **10** сторінок;

зазначені бланки не є бланками документів суворої звітності.

Які основні вимоги до заповнення декларації?

Декларант заповнює декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

Відомості, що зазначаються у **позиціях 1 і 4** (реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України) та у **позиціях 2** (місце проживання декларанта) та **23 - 34** (місцезнаходження об'єкта), **є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню** (Примітка 7 додатку до Закону).

Установою (організацією), де працює державний службовець (до якої подана декларація), мають бути вжиті заходи для обмеження доступу до декларацій, а також встановлена система (способи) захисту для недопущення розголошення відомостей, що містяться у декларації.

У **полі "перерахованого у гривні"** у **позиціях 21 - 22** і **полі "у тому числі за кордоном"** у **позиціях 45 - 64** зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у **позиціях 23 - 28, 35 - 39** і **поле "усього"** у **позиціях 46, 48, 50, 56 та 59** заповнюється, **якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.**

Також слід звернути увагу, що особа, яка претендує на зайняття посади державного службовця, до призначення на відповідну посаду подає в установленому Законом порядку до місця проходження майбутньої роботи (служби) декларацію за минулий рік за встановленою Законом формою. **При цьому слід зазначити, що відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у декларації нею не зазначаються** (Примітка 1 додатку до Закону)

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

Які відомості необхідно зазначати в першому розділі декларації?

У Розділі I. "Загальні відомості" декларації державний службовець (далі - декларант) відображає загальні відомості щодо себе та членів сім'ї. Зокрема,

у позиції 1 - прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України – декларанта;

У разі якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках - попереднє прізвище, ім'я, по батькові.

Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, то у цьому випадку у позиції 1 декларації зазначається серія та номер паспорта громадянина України.

Увага! Відомості, що зазначаються у позиції 1 (реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України), **є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню** (Примітка 7 додатку до Закону).

у позиції 2 - відомості щодо місця проживання декларанта;

У цій позиції зазначаються відомості щодо місця проживання декларанта із зазначенням адреси житла на кінець звітного року.

У разі якщо назва адміністративно-територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України - декларанта, - зазначається також назва станом на дату заповнення декларації.

Згідно з Законом України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні" (стаття 3. Визначення термінів):

місце проживання – адміністративно - територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік.

реєстрація - внесення відомостей до паспортного документа про місце проживання або місце перебування із зазначенням адреси житла особи та внесення цих даних до реєстраційного обліку відповідного органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань реєстрації.

Відповідно до частини 1 статті 29 "Місце проживання фізичної особи" Цивільного Кодексу України **місцем проживання фізичної особи** є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Увага! Відомості, що зазначаються у позиції 2 (місце проживання декларанта), **є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню** (Примітка 7 додатку до Закону).

у позиції 3 - займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант;

у позиції 4 - відомості про членів сім'ї декларанта;

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" **членами сім'ї** є особи, які перебувають у шлюбі, їхні діти, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Якщо член сім'ї через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України, то у цьому випадку у позиції 4 декларації зазначається серія та номер паспорта громадянина України.

Увага! Відомості, що зазначаються у позиції 4 (реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорта громадянина України), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (Примітка 7 додатку до Закону).

Які відомості необхідно зазначити в другому розділі декларації?

У Розділі II. "Відомості про доходи" А. Одержані (нараховані) з джерел в Україні зазначається загальна сума сукупного одержаного (нарахованого) у звітному році декларантом і членами його сім'ї доходу з усіх джерел в Україні, а також загальні суми за кожним видом доходу згідно з наведеним у позиціях 6 - 20 цього розділу переліком. Зокрема:

у позиції 5 - загальна сума сукупного одержаного (нарахованого) у звітному році декларантом (членами сім'ї декларанта) доходу з усіх джерел в Україні;

До складу цих відомостей включаються: заробітна плата, премії, надбавки, винагороди, пенсії, стипендії, а також інші доходи перелічені у позиціях 6 – 20.

Якщо декларант має певні сумніви щодо правильності визначення ним розміру сукупного доходу, йому слід звернутися до джерел виплати відповідних доходів (бухгалтерії, пенсійного фонду, відділу соціального захисту населення за місцем проживання тощо) та одержати точні відомості.

При визначенні доходів, отриманих у натуральній формі їх розмір визначається згідно з платіжними відомостями, накладними, іншими обліковими документами таких виплат, а у разі відсутності підтверджуючих документів, застосовується їх оцінка за звичайними цінами, але не нижчою за звичайні ціни.

Увага! Кошти, які були отримані декларантом у звітному році для здійснення витрат під час відрядження (в тому числі за кордон), а також кошти одержані ним у рахунок відшкодування витрат на відрядження (вартість проїзду, проживання у готелі, витрати на харчування) безпосередньо від установ, організацій чи осіб, які приймали декларанта (членів його сім'ї) за кордоном, включаючи суми одержаних стипендій під час стажування за кордоном, до складу доходів, що відображаються у цьому розділі декларації, не включаються.

у позиції 6 - загальний розмір одержаної декларантом (*членами сім'ї декларанта*) заробітної плати, інших виплат та винагород, нарахованих (виплачених) відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору за звітний рік (*крім виплат, зазначених у позиціях 7, 8*);

у позиції 7 - платежі одержані декларантом (*членами сім'ї декларанта*) від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту із зазначенням назви закладу, установи тощо, в яких одержані (нараховані) зазначені у цій позиції доходи;

у позиції 8 - платежі одержані декларантом (*членами сім'ї декларанта*) у вигляді авторської винагороди (гонорару), інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності;

Роялті - платежі будь-якого виду, одержані у вигляді винагород (компенсацій) за використання або надання дозволу на використання прав промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних майнових прав, визначених як об'єкт права власності фізичної особи, включаючи використання авторських прав на будь-які твори науки, літератури, мистецтва, записи на носіях інформації, права на копіювання і розповсюдження будь-якого патенту або ліцензії, знака на товари та послуги, права на винаходи, на промислові або наукові зразки, креслення, моделі або схеми програмних засобів обчислювальної техніки, автоматизованих систем або систем обробки інформації, секретних формул або процесів, права на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Сума платежу визначається згідно з умовами укладених угод виходячи з договірної ціни, але не нижчої за звичайні ціни, та на підставі первинних платіжних документів.

у позиції 9 - сукупний розмір дивідендів та процентів отриманих декларантом (*членами сім'ї декларанта*);

Дивіденд - платіж, який провадиться юридичною особою на користь декларанта (члена сім'ї декларанта) - власника корпоративних прав (довіреніх осіб власника), емітованих такою юридичною особою, у зв'язку з розподілом частини її прибутку.

Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.

Проценти - платіж, який здійснюється позичальником на користь кредитора (декларанта, членів сім'ї декларанта) у вигляді плати за залучені кошти або майно, взяте у користування на визначений термін.

До процентів також включається платіж на користь декларанта за використання його майна, отриманого позичальником від декларанта в користування (орендні, у тому числі лізингові операції).

Сума платежу визначається згідно з укладеним договором, але на підставі цін не нижчих від звичайних.

За наявності істотних доказів щодо отримання таких платежів у менших розмірах, ніж передбачені угодою, платежі враховуються за фактично отриманими сумами.

Проценти, нараховані декларанту (вкладнику) на суми коштів, внесені ним на депозитні рахунки банків, а також проценти, нараховані недержавними пенсійними фондами на іменні пенсійні рахунки за умовами договорів додаткового пенсійного забезпечення (за рахунок інвестиційних прибутків, одержаних недержавними пенсійними фондами як результат управління фінансовими ресурсами вкладників), враховуються на підставі виписки банку чи відповідної небанківської фінансової установи.

у позиції 10 - сукупний розмір одержаної декларантом (*членами сім'ї декларанта*) матеріальної допомоги передбаченої законодавством;

Зокрема, матеріальна допомога для оздоровлення, соціальна допомога по народженню дитини, благодійна допомога, пожертвування, безповоротна позика тощо (у грошовій та натуральній формі), у тому числі одержаних під час перебування за кордоном або з іноземних держав.

У цій позиції також зазначається вартість безоплатно наданих платних послуг у тому числі за рахунок цільової благодійної допомоги, яка надається благодійними організаціями на оплату *медичних послуг* на лікування або протезування; *послуг санаторно - курортного лікування*, крім спеціалізованих санаторіїв, які знаходяться на бюджетному фінансуванні, *відпочинку, послуг туризму*; *вартість навчання декларанта або членів його сім'ї в навчальних закладах*, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування, а також *суми кредитів*, наданих без установлених термінів їх повернення.

у позиції 11 – сукупна вартість одержаних декларантом (*членами сім'ї декларанта*) дарунків (*пожертв*), призів, виграшів.

Частиною 2 статті 8. Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" встановлені обмеження щодо одержання дарунків (пожертв) особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Зокрема, ці особи можуть приймати дарунки, які відповідають загально визнаним уявленням про гостинність, та пожертви, крім випадків, передбачених частиною 1 цієї статті, якщо вартість таких дарунків (пожертв) не перевищує 50 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої на день прийняття дарунка (пожертви), одноразово, а сукупна вартість таких дарунків (пожертв), отриманих з одного джерела протягом року, - однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року.

Передбачене цією частиною обмеження щодо вартості дарунків (пожертв) не поширюється на дарунки (пожертви), які:

- даруються (здійснюються) близькими особами;

- одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" близькими особами є подружжя, діти, батьки, рідні брати і сестри, дід, баба, онуки, усиновлювачі, усиновлені, а також інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 4 цього Закону

Якщо дарунки отримані у вигляді цінних паперів, вони враховуються за ціною не нижчою за звичайні ціни.

Дарунки у вигляді творів мистецтва, історичних цінностей, антикваріату включаються до суми доходів на підставі нотаріально засвідченої копії експертизи щодо визначення вартості дарунків.

У цій позиції також зазначається вартість отриманих декларантом (*членами сім'ї декларанта*) в дарунок земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (*бібліотечні*), транспортних засобів.

Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни.

у позиції 12 - сукупний розмір одержаної декларантом (*членами сім'ї декларанта*) відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" допомоги по безробіттю (у тому числі одноразова її виплата), допомоги по частковому безробіттю, матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

у позиції 13 - загальна сума одержаних декларантом (*членами сім'ї декларанта*) аліментів (*кошти на утримання неповнолітніх дітей або непрацездатних батьків*);

у позиції 14 – сукупна вартість успадкованих декларантом (*членами сім'ї декларанта*) земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (*бібліотечні*), транспортних засобів;

Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни.

у позиції 15 - загальна сума страхових виплат, відшкодувань, одержаних декларантом (*членами сім'ї декларанта*) внаслідок настання страхового випадку за договорами добровільного та обов'язкового страхування, а також страхових внесків, сплачених за громадянина іншими особами, крім внесків із обов'язкового державного страхування, викупні суми та пенсійні виплати, що сплачені декларанту за договором страхування, недержавного пенсійного забезпечення та пенсійного вкладу;

у позиції 16 - загальна сума одержаних декларантом (*членами сім'ї декларанта*) доходів від продажу власного майна (*рухомого та нерухомого*), включаючи речі особистого вжитку;

у позиції 17 – **статтю 7 Закону України "Про засади запобігання та протидії корупції" особам, зазначеним у пункті 1 частини першої статті 4 цього Закону заборонено займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) та входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, тому ці особи зазначену позицію не заповнюють.**

Вищезазначені обмеження не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (*крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі*), членів Вищої ради юстиції (*крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі*), народних засідателів і присяжних. **Ці особи у позиції 17 зазначають** - сукупний розмір оподаткованого

(чистого) доходу одержаного декларантом (членами сім'ї декларанта) від провадження підприємницької та незалежної професійної діяльності;

у позиції 18 - загальна сума доходів одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від відчуження цінних паперів та корпоративних прав;

До **цінних паперів** належать: акції, облігації державних та місцевих позик, облігації підприємств (організацій), державні скарбничі (казначейські) зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні майнові сертифікати.

Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.

У цій позиції зазначаються також виплати юридичної особи, пов'язані із зворотним викупом акцій, часток (паїв), раніше емітованих такою юридичною особою.

у позиції 19 - загальна сума доходів одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) майна;

Як приклад – кошти отримані від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) квартири, гаражу тощо.

у позиції 20 - інші види доходів (не зазначені у позиціях 6–19);

Такими видами доходів можуть бути:

- пенсійні виплати отримані декларантом (членами сім'ї декларанта);
- позики (кредити) отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) від фінансових установ (банку, кредитної спілки, лізингової компанії, ломбарду, страхової компанії тощо);
- допомога по тимчасовій непрацездатності (у тому числі – допомога по догляду за хворою дитиною або за хворим членом сім'ї; допомога по догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною - інвалідом віком до 18 років; допомога на протезування з поміщенням у стаціонар протезно - ортопедичного підприємства; санаторно - курортне лікування);
- допомога по вагітності та пологах;
- допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);
- забезпечення оздоровчих заходів (оплата путівок на санаторно - курортне лікування застрахованим особам та членам їх сімей, оплата путівок до дитячих оздоровчих закладів);
- суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) за рішенням суду **тощо**.

У Розділі II. "Відомості про доходи" Б. Одержані (нараховані) з джерел за межами України **декларантом та В.** Одержані (нараховані) з джерел за межами України **членами сім'ї декларанта** відображаються доходи **декларанта і членів сім'ї декларанта** відповідно з джерел за межами України в іноземній валюті та її перерахунок у національній валюті України.

у позиції 21 – відображаються відомості про доходи одержані (нараховані) з джерел за межами України **декларантом**;

у позиції 22 – відображаються відомості про доходи одержані (нараховані) з джерел за межами України **членами сім'ї декларанта**.

Увага! У полі "перерахованого у гривні" у позиціях 21 - 22 розмір доходу зазначається за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. (Примітка 10 додатку до Закону).

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі **ставиться прочерк**.

Відомості щодо фінансових сум **заокруглюються до гривні**.

Які відомості необхідно зазначати в третьому розділі декларації?

У Розділі III "Відомості про нерухоме майно" декларації зазначаються відомості про нерухоме майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування **декларанта (членів сім'ї декларанта) станом на кінець звітнього року як на території України, так і за її межами** та витрати **декларанта** на придбання такого майна або на користування ним **у звітньому році**. Кожний об'єкт нерухомого майна відображається у відповідній позиції окремо із зазначенням його місцезнаходження (країни, населеного пункту) і загальної площі (квадратних метрів). Зокрема,

у позиціях 23 – 28 - відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (приватизації, успадкування, дарування, міни, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі вираженої в квадратних метрах **та суми витрат декларанта на придбання такого майна або на користування ним (по кожній із зазначених позицій окремо)**;

Увага! Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 23 - 28 заповнюється, **якщо разова витрата декларанта по кожній із зазначених позицій у звітньому році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.** (Примітка 11 додатку до Закону)

Якщо декларанту належить лише частина житлової площі (земельної ділянки тощо), то в декларації враховується лише належна йому частина та частка на неповнолітніх дітей (у матері або батька за згодою сторін).

у позиціях 29 – 34 – відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі вираженої в квадратних метрах.

Записи про відомості зазначених у позиціях 23 – 34 здійснюються на підставі відповідних правовстановлюючих документів у відповідних рядках, залежно від наведеної класифікації нерухомого майна.

Площа земельних ділянок вказується на підставі документів (актів) про їх відведення.

Площа житлових будинків (квартир) вказуються на підставі даних бюро технічної інвентаризації.

Увага! Відомості зазначені у позиціях 23 - 34 (місцезнаходження об'єкта), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (Примітка 7 додатку до Закону).

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

Які відомості необхідно зазначати в четвертому розділі декларації?

У Розділі IV "Відомості про транспортні засоби" декларації зазначаються відомості про транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування **декларанта (членів сім'ї декларанта)** та витрати **декларанта** на їх придбання (*користування*) у **звітному році**. Кожний транспортний засіб відображається у відповідній позиції окремо із зазначенням марки, моделі, об'єму двигуна, потужності двигуна, довжини корпусу судна, максимальної злітної маси повітряного судна, року випуску. Зокрема,

у позиціях 35 – 39 – відомості про транспортні засоби, які перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (успадкування, дарування, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням марки або моделі кожного транспортного засобу, об'єму циліндрів двигуна (вказується в кубічних сантиметрах), потужності двигуна (вказується в кВт. У разі, якщо у технічному паспорті потужність двигуна зазначена у кінських силах то її необхідно перевести у кВт шляхом множення кількості к/с на 0,736. (1 к/с = 0,736 кВт)), *довжини водних засобів (вказується в сантиметрах)*, року випуску транспортного засобу та суми витрат декларанта на їх придбання (користування) (по кожній із зазначених позицій окремо);

Увага! Поле "сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування" у позиціях 35 - 39 заповнюється, **якщо разова витрата декларанта по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень**. (Примітка 11 додатку до Закону)

у позиціях 40 – 44 - перелічуються транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта.

Відомості про транспортні засоби вказуються на підставі даних технічних паспортів. Уточнення можна зробити у органах, де зареєстровані транспортні засоби.

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

Які відомості необхідно зазначати в п'ятому розділі декларації?

У Розділі V "Відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи" декларації зазначаються відомості про вклади в банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності **декларанта (членів сім'ї декларанта)** та витрати

декларанта на придбання таких активів (грн.) **у звітному році**. Ці відомості зазначаються станом на кінець звітного року. Зокрема,

у позиції 45 - зазначається загальна сума коштів на рахунках декларанта у банках та інших фінансових установах в Україні та за її межами станом на кінець звітного року;

Увага! Поле "усього" у позиції 46 (вкладених у звітному році) - заповнюється, якщо разовий вклад або внесок здійснений **декларантом** на рахунок фінансової установи (банку) **у звітному році** дорівнює або перевищує 150 тис. гривень. (Примітка 11 додатку до Закону).

Увага! Відповідно до вимог частини третьої статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" у разі відкриття особою, зазначеною в пункті 1 та підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону, валютного рахунка в установі банку - нерезидента вона зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган державної податкової служби за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку - нерезидента.

у позиції 47 – зазначається загальна сума усіх видів цінних паперів, якими володіє декларант відповідно до їх номінальної вартості;

Номінальна вартість цінних паперів (вартість, зафіксована на бланку цінного паперу) зазначається з урахуванням здійсненої індексації, про що повідомляє емітент цінного паперу.

До цінних паперів належать: акції, облігації державних та місцевих позик, облігації підприємств (організацій), державні скарбничі (казначейські) зобов'язання, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні майнові сертифікати.

Увага! Поле "усього" у позиції 48 (придбаних у звітному році) - заповнюється, якщо разова витрата декларанта на придбання цінних паперів (їх купівлю) **у звітному році** дорівнює або перевищує 150 тис. гривень. (Примітка 11 додатку до Закону).

у позиції 49 – зазначається розмір внесків (паїв) здійснених декларантом до статутних (складених) капіталів підприємств (організацій), тобто загальна вартість корпоративних прав станом на кінець звітного року як на території України, так і за її межами;

Корпоративне право - право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.

Внесення певних коштів до статутного фонду акціонерного товариства засвідчується цінним папером - акцією, яка дає право на участь в управлінні акціонерним товариством, на отримання частини прибутку в формі дивідендів, а також на участь в розподілі майна у випадку ліквідації товариства.

Увага! Поле "усього" у позиції 50 (внесених у звітному році) - заповнюється, якщо розмір разового внеску здійсненого **декларантом** до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації **у звітному році** дорівнює або перевищує 150 тис. гривень. (Примітка 11 додатку до Закону).

у позиції 51 – зазначається загальна сума коштів на рахунках членів сім'ї декларанта у банках та інших фінансових установах в Україні та за її межами станом на кінець звітнього року;

у позиції 52 – зазначається загальна сума усіх видів цінних паперів, якими володіють члени сім'ї декларанта відповідно до їх номінальної вартості;

у позиції 53 – зазначається розмір внесків (паїв) здійснених членами сім'ї декларанта до статутних (складених) капіталів підприємств (організацій), тобто загальна вартість корпоративних прав станом на кінець звітнього року як на території України, так і за її межами;

Увага! У полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 45 – 53 Розділу V декларації зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. *(Примітка 10 додатку до Закону).*

Відомості щодо фінансових сум **заокруглюються до гривні.**

У разі відсутності окремих відомостей **у відповідному полі ставиться прочерк.**

Які відомості необхідно зазначати в шостому розділі декларації?

В Розділі VI "Відомості про фінансові зобов'язання" зазначаються відомості про фінансові зобов'язання декларанта (членів сім'ї декларанта) на користь інших юридичних і фізичних осіб внаслідок укладання договорів (прийняття і виконання зобов'язань) та інші витрати декларанта (грн.) у звітному році. Зокрема,

у позиції 54 – зазначається розмір фінансових зобов'язань декларанта щодо сплати внесків за договорами добровільного страхування;

За необхідності розмір здійснених внесків можна уточнити в страховій організації, яка видала страховий поліс відповідно до укладеного договору.

у позиції 55 – зазначається розмір фінансових зобов'язань декларанта щодо сплати внесків у звітному році на недержавне пенсійне забезпечення;

у позиції 56 - зазначається **фактичний розмір коштів**, сплачених декларантом протягом звітнього року юридичним і фізичним особам за зобов'язаннями щодо утримання майна зазначеного у Розділах III – IV декларації (позиції **23 – 28; 35 – 39;**), **а також фактичний розмір коштів**, які витратив декларант протягом звітнього року на вклади у банки та інші фінансові установи, на придбання цінних паперів, розмір внесків (паїв) внесених декларантом у звітньому році до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації зазначеного у Розділі V декларації (позиції **46; 48; 50**).

Увага! Поле "Усього" у позиції 56 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із позицій у звітньому році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень. *(Примітка 11 додатку до Закону).*

у позиції 57 – зазначається сума сплачених декларантом протягом звітнього року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення основної суми позики (кредиту);

Позика - передача за договором (угодою) однією стороною (позикодавець) другій стороні (позичальникові) безоплатно або за певну винагороду кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою – тобто іншими словами, така річ є замінною.

Договір позики може бути безпроцентним, або під певні проценти, що регламентується Цивільним Кодексом України.

Кредит - це гроші, які позичальник отримує від банку чи іншої фінансової установи, уклавши з ним кредитний договір і які підлягають поверненню разом з відсотками, на умовах і в строк, передбачені кредитним договором.

у позиції 58 – зазначається сума сплачених декларантом протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення суми процентів за цими позиками (кредитами);

у позиції 59 – зазначаються інші не зазначені у Розділах III – V декларації витрати здійснені декларантом у звітному році.

Увага! Поле "Усього" у позиції 59 заповнюється, якщо інші, не зазначені у Розділах III - V декларації, разові витрати (вклади/внески) декларанта по кожній із позицій у звітному році дорівнюють або перевищують 150 тис. гривень. (Примітка 7 додатку до Закону).

у позиції 60 – зазначається розмір фінансових зобов'язань членів сім'ї декларанта щодо сплати внесків за договорами добровільного страхування;

За необхідності розмір здійснених внесків можна уточнити в страховій організації, яка видала страховий поліс відповідно до укладеного договору.

у позиції 61 - зазначається розмір фінансових зобов'язань членів сім'ї декларанта щодо сплати внесків у звітному році на недержавне пенсійне страхування;

у позиції 62 – зазначається **фактичний розмір коштів**, сплачених **членами сім'ї декларанта** протягом звітного року юридичним і фізичним особам за зобов'язаннями щодо утримання майна зазначеного у Розділах III – IV декларації (позиції **29 – 34; 40 – 44**), а також фактичний розмір коштів, які витратили **члени сім'ї декларанта** протягом звітного року на вклади у банки та інші фінансові установи, на придбання цінних паперів, розмір внесків (паїв) внесених **членами сім'ї декларанта** у звітному році до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації зазначеного у Розділі V декларації (позиції **51 – 53**).

у позиції 63 – зазначається сума сплачених **членами сім'ї декларанта** протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення основної суми позики (кредиту);

у позиції 64 – зазначається сума сплачених **членами сім'ї декларанта** протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) на погашення суми процентів за цими позиками (кредитами).

Увага! У полі "у тому числі за кордоном" у позиціях 54 - 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. (Примітка 10 додатку до Закону).

Відомості щодо фінансових сум **заокруглюються до гривні.**

У разі відсутності окремих відомостей **у відповідному полі ставиться прочерк.**

Який термін і порядок оприлюднення відомостей зазначених у декларації та які відомості зазначені в декларації за минулий рік підлягають оприлюдненню?

Частина 2 ст. 12 Закону України "Про засади запобігання та протидії корупції" визначає, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України, Генерального прокурора України та його заступників, Голови Національного банку України, Голови Рахункової палати, Голови та членів Вищої ради юстиції, членів Центральної виборчої комісії, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, **керівників інших органів державної влади та їх заступників, членів колегіальних органів державної влади (комісій, рад), керівників органів місцевого самоврядування та їх заступників, підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання** шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Тобто опублікуванню підлягають усі відомості, що зазначені у декларації, у тому числі і стосовно членів сім'ї декларанта **за винятком інформації, яка визначена Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" інформацією з обмеженим доступом і такою, що не підлягає оприлюдненню.**

Такою інформацією Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" (*примітка 7 додатку до цього Закону*) визначено: - відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, що зазначається у позиціях 1 і 4, та інформація щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначається у позиціях 2, 23 – 34.

Де зберігаються декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Порядок зберігання декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) затверджено постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" від 11.01.12 № 16 (далі - постанова).

Зазначеною постановою визначено, що декларації зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права в особових справах осіб.

Декларації, подані особами у разі призначення або обрання їх на посади зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування разом з іншими документами щодо проведення спеціальної перевірки стосовно таких осіб.

Який порядок використання відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру?

Порядок використання відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) затверджено постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" від 11.01.12 № 16 (далі - постанова).

Зазначеною постановою визначено, що відомості, зазначені у декларації осіб, перелічених у частині другій статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", а також осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії, надаються у разі надходження відповідного запиту в порядку, встановленому Законом України "Про доступ до публічної інформації".

Відомості, зазначені у деклараціях інших осіб, надаються з дотриманням установлених законом вимог:

- спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, попереднє слідство, судам - у разі надходження відповідного запиту, оформленого згідно із законодавством;

- комісії з проведення службового розслідування - у разі проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, відповідні юридичні особи публічного права ведуть облік запитів щодо надання відомостей, зазначених у деклараціях, із зазначенням одержувача відомостей, реквізитів та змісту запиту, структурного підрозділу, що відповідає за надання відомостей, та відмітки про їх надання.

Які дії державного службовця при відкритті валютного рахунка в установі банку - нерезидента?

Відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16 державні службовці при відкритті валютного рахунка в установі банку - нерезидента повідомляють органам державної податкової служби про відкриття валютного рахунка за формою, встановленою Мінфіном.

Державна податкова служба веде електронний реєстр повідомлень про відкриття валютних рахунків.

Де зберігаються відомості про відкриття валютного рахунка в установі банку – нерезидента та коли вони використовуються?

Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16 визначено, що відомості про відкриття валютного рахунка зберігаються в органах державної податкової служби, до яких вони подані, та використовуються під час проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та в інших випадках, установлених законом.

Такі відомості можуть бути надані з дотриманням установлених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" вимог спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам, що провадять оперативну - розшукову діяльність, попереднє слідство, судам у разі надходження відповідного запиту.

Державна податкова служба веде облік запитів щодо відкриття валютного рахунка в порядку, встановленому Мінфіном.

Яка передбачена відповідальність за порушення державним службовцем вимог фінансового контролю?

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 07.04.11 № 3207-VI внесено зміни у Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП). Його доповнено главою 13-А "Адміністративні корупційні правопорушення".

За порушення державним службовцем вимог фінансового контролю КУпАП передбачена адміністративна відповідальність. Зокрема:

Стаття 172⁶ Порушення вимог фінансового контролю

Неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", -

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента -

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Відповідальність членів сім'ї декларанта за надання неповної інформації про свої доходи, майно, витрати і зобов'язання фінансового характеру або відмову у наданні такої інформації законодавством не передбачена.

Що робити державному службовцю, якщо члени його сім'ї відмовляються подавати інформацію про свої доходи?

Якщо один із членів сім'ї державного службовця відмовляється подавати відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за звітний рік (наприклад, один із подружжя після розлучення), державний службовець повинен звернутися до свого керівника та пояснити ситуацію.

Як визначити доходи членів сім'ї державного службовця у випадку, якщо вони у звітному періоді були безробітними?

Відповідно до статті 7 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття", застраховані особи мають право на такі види забезпечення, як допомога по безробіттю (у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності), допомога по частковому безробіттю, матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

Якщо у звітному періоді члени сім'ї декларанта отримували вищезазначену допомогу, то сума цієї допомоги повинна бути зазначена у декларації у позиції 12 Розділу II Відомості про доходи.

У разі неотримання членами сім'ї декларанта у звітному періоді вищезазначених видів забезпечення у відповідній позиції декларації ставиться про черк.

Чи потрібно вказувати в декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру осіб, які не перебувають у шлюбі з декларантом, але проживають разом з ним?

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, їхні діти, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Враховуючи вищенаведене, відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру осіб, які не перебувають у шлюбі з декларантом, але проживають разом з декларантом і ведуть з ним спільне господарство зазначають у відповідних позиціях декларації як відомості про членів сім'ї декларанта.

Загальні відомості про цих осіб, (ступінь родинного зв'язку, прізвище, ініціали, реєстраційний номер облікової картки платника податків/ серія та номер паспорта громадянина України) необхідно зазначити у позиції 4 "Члени сім'ї декларанта" Розділу I "Загальні відомості" декларації.

Чи потрібно вказувати в декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру батьків державного службовця, які проживають разом з ним та дорослих дітей, які проживають окремо?

У декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру зазначаються відомості тільки щодо членів сім'ї декларанта.

Відповідно до статті 1. "Визначення термінів" Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, їхні діти, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Відповідно до ч. 1 ст. 6 Сімейного кодексу України **правовий статус дитини** має особа до досягнення нею **повноліття**.

Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли не проживає спільно з ними.

Тому при заповненні декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру дорослих дітей (батьків) декларанта зазначаються коли дорослі діти (батьки):

- перебувають під опікою або піклуванням декларанта;

- спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки з декларантом (тобто наявність у них спільних з декларантом витрат, спільного бюджету, спільного харчування, купівлі майна для спільного користування, участі у витратах на утримання житла, його ремонт, надання взаємної допомоги, наявність усних чи письмових домовленостей про порядок користування житловим приміщенням, інших обставин, які засвідчують реальність сімейних відносин).

Відповідно до частини 1 статті 29 "Місце проживання фізичної особи" Цивільного Кодексу України **місцем проживання фізичної особи** є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна (ч. 5 ст. 29 Цивільного кодексу України).

Загальні відомості про цих осіб, (ступінь родинного зв'язку, прізвище, ініціали, реєстраційний номер облікової картки платника податків/ серія та номер паспорта громадянина України) необхідно зазначити у позиції 4 "Члени сім'ї декларанта" Розділу I "Загальні відомості" декларації.

Чи є сума позики (кредиту), отриманого декларантом у фінансовій установі у звітному періоді, доходом та в яких пунктах і розділах декларації потрібно відображати цю суму та ту, що сплачується банку за кредитним договором у звітному періоді?

У **позиції 20** "Інші види доходів" Розділу II "Відомості про доходи" декларації зазначається загальна сума усіх позик (у грошовій або натуральній формах) (кредитів), які отримав декларант або члени сім'ї декларанта за минулий рік від фінансових установ (банку, кредитної спілки, лізингової компанії, ломбарду, страхової компанії тощо).

У **позиції 57** "Погашення основної суми позики (кредиту)" та у **позиції 58** "Погашення суми процентів за позикою (кредитом)" Розділу VI "Відомості про фінансові зобов'язання" зазначається загальна сума сплачених **декларантом** протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) у рахунок погашення основної суми позики (кредиту) та суми процентів за позикою (кредитом), а у **позиціях 63 та 64** розмір таких платежів здійснених **членами сім'ї декларанта**.

Позика - передача за договором (угодою) однією стороною (позикодавець) другій стороні (позичальникові) безоплатно або за певну винагороду кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою – тобто іншими словами, така річ є заміною.

Договір позики може бути безпроцентним, або під певні проценти, що регламентується Цивільним Кодексом України.

Кредит - це гроші, які позичальник отримує від банку чи іншої фінансової установи, уклавши з ним кредитний договір і які підлягають поверненню разом з відсотками, на умовах і в строк, передбачені кредитним договором.

У полі "у тому числі за кордоном" у позиції 57, 58, 63 та 64 декларації зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції. (*Примітка 10 додатку до Закону*).

Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

Чи вважається доходом відшкодування, яке отримав державний службовець відповідно за рішенням суду за майнову або моральну шкоду?

Статтями 22, 23 Цивільного кодексу України визначено, що особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування, у тому числі на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Майнова або моральна шкода відшкодовується грошми, іншим майном або в інший спосіб за рішенням суду одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом. Тобто зазначене відшкодування (компенсація) є додатковим видом доходу фізичної чи юридичної особи, яка зазнала відповідних збитків.

Отже, суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом або членами сім'ї декларанта необхідно зазначати у позиції 20 Розділу II декларації.

У яких пунктах декларації державний службовець має відображати плату за навчання своїх дітей у навчальних закладах?

Сума коштів, сплачених декларантом на користь закладів освіти для компенсації вартості навчання його або члена сім'ї, по суті відноситься до фінансових зобов'язань декларанта.

Розмір суми сплаченої декларантом за навчання його або членів сім'ї в навчальних закладах, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування, зазначається у позиції **59** (поле "усього") Розділу VI "Відомості про фінансові зобов'язання" декларації. Сюди відноситься виключно сума, сплачена декларантом на користь закладів освіти у рахунок компенсації вартості навчання, підготовки чи перепідготовки декларанта або членів його сім'ї.

Увага! Поле "усього" у позиції 59 заповнюється, якщо разова витрата звітному році дорівнює або перевищує 150 тис. гривень.

Додаткова інформація!

Декларація може бути піддана перевірці на достовірність зазначених у ній відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру спеціально уповноваженими суб'єктами, які безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень відповідно до Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", а також щодо дотримання державними службовцями та особами, які претендують на зайняття посади державного службовця, податкового законодавства України та виконання податкових зобов'язань перед державою (*Конституція України, стаття 67 - "Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.*).

Окремо повідомляємо, що роз'яснення підготовлені сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації мають лише роз'яснювальний, тобто інформаційний характер, і не встановлюють правових норм.

Інформація підготовлена сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

від 28.11.2012

Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій

Як відомо, обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та посадових осіб юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік встановлює стаття 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», яка набрала чинності 1 січня 2012 року.

Проте вперше норма стосовно декларування доходів та витрат державних службовців була закріплена в Законі України «Про державну службу», прийнятому 16 грудня 1993 року.

При цьому механізм реалізації зазначеної норми було визначено лише у постанові Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 року № 641 «Про застосування статті 13 Закону України «Про державну службу», а форма такої декларації визначена ще пізніше наказом Міністерства фінансів України від 6 березня 1997 року № 58.

З огляду на вказане положення Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» (далі – Закон) стосовно подання декларації не можна назвати принципово новими, однак вони є більш ґрунтовними та деталізованими.

Зокрема, форма декларації вперше визначена на рівні закону, що у свою чергу сприяє забезпеченню реалізації принципу правової визначеності, оскільки виступає гарантією стабільності зазначеної форми.

Крім того, цей Закон на відміну від попереднього заклав основи розмежування понять «податкова декларація» та «декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру».

Так, якщо головною метою податкової декларації є забезпечення контролю за повнотою та правильністю справляння податків і зборів, встановлених Податковим кодексом України, то декларація, передбачена Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», подається з метою створення умов прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також виявлення та недопущення конфлікту інтересів у їх діяльності.

Саме тому особи, визначені у Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції», повинні декларувати не лише свій майновий стан, а і майновий стан членів сім'ї та більшість своїх значних за розмірами видатків.

При цьому до членів сім'ї Законом віднесено осіб, які перебувають у шлюбі, їхніх дітей, осіб, які перебувають під опікою і піклуванням, інших осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Разом з цим, Закон розширив коло суб'єктів подання декларації, до якого введено посадових осіб юридичних осіб публічного права, що одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету.

Для з'ясування значення понять «юридична особа публічного права» та «посадова особа» слід виходити з положень Цивільного кодексу України та відповідної судової практики.

Так, Цивільний кодекс України визначає, що юридичною особою публічного права є особа, яка створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

У свою чергу щодо визначення поняття «посадова особа» необхідно зазначити, що, виходячи з правозастосовної практики, до кола таких осіб слід відносити тих, які виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції.

Ідеться, зокрема, про керівників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів (начальників цехів, завідуючих відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступників, осіб, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо), а також начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідувачів складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Аналізуючи питання подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, неможливо залишити поза увагою питання виготовлення бланків декларації, а також порядок їх подання та зберігання.

Так, якщо питання виготовлення бланків не викликає труднощів, адже постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 року № 64 «Про виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру» встановлено, що бланки декларації виготовляються особами, які її заповнюють і подають, шляхом їх роздрукування або копіювання, то питання зберігання декларацій, на наш погляд, потребує подальшого унормування.

Законом встановлено, що декларація подається за місцем роботи (служби).

При цьому Порядок зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 16, чітко визначає, що декларації зберігаються в особових справах у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права. З огляду на таке збирання, зберігання та організація процедури опублікування декларації має здійснюватися кадровим підрозділом відповідного державного органу, органу місцевого самоврядування або юридичної особи публічного права.

Проте серед суб'єктів подання декларації є також особи, для яких державний орган або орган місцевого самоврядування не є основним місцем роботи. Яскравим прикладом цього є депутати місцевих рад, серед яких є ті, для яких орган місцевого самоврядування не є основним місцем роботи або ж які є samozайнятими особами чи пенсіонерами.

Саме для них законодавець не дає чітких вказівок, як бути з поданням декларації та де її зберігати.

З урахуванням результатів аналізу правозастосовної практики щодо подання декларації, зокрема депутатами місцевих рад, які не працюють на постійній основі у відповідній раді, до врегулювання цього питання на рівні законодавства, слушною вбачається практика подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру до кадрових підрозділів державних органів, підприємств, установ, організацій за місцем основної роботи, а для депутатів місцевих рад, які працюють в раді на постійній основі, є самозайнятими особами або пенсіонерами – подання декларацій до апаратів відповідних рад або апаратів їх виконавчих комітетів.

Окремої уваги заслуговує питання обов'язку оприлюднення окремими суб'єктами декларування відомостей, що містяться в декларації.

Ідеться про положення частини другої статті 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», яким встановлено, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України, Генерального прокурора України та його заступників, Голови Національного банку України, Голови Рахункової палати, Голови та членів Вищої ради юстиції, членів Центральної виборчої комісії, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, керівників інших органів державної влади та їх заступників, членів колегіальних органів державної влади (комісій, рад), керівників органів місцевого самоврядування та їх заступників, підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Під час практичної реалізації вказаної норми необхідно також брати до уваги положення пункту 7 примітки до форми декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік, що додається до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», згідно з якими відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України і щодо місцезнаходження об'єкта є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню.

Оскільки в декларації вищих посадових осіб держави, які підлягають опублікуванню, містяться також і відомості про членів сім'ї, неодноразово поставало питання про необхідність надання згоди членів сім'ї декларанта на опублікування відомостей щодо них.

У зв'язку з цим Конституційний Суд України у своєму Рішенні у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 окремо роз'яснив, що збирання, зберігання, використання та поширення державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами конфіденційної інформації про особу без її згоди є втручанням в її особисте та сімейне життя, яке допускається винятково у визначених законом випадках і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Також у зазначеному Рішенні Конституційного Суду України наголошується на тому, що перебування особи на посаді, пов'язаній зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, передбачає не тільки гарантії захисту прав цієї особи, а й додаткові правові обтяження. Публічний характер як самих органів – суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для формування громадської думки про довіру до влади та підтримку її авторитету в суспільстві.

Стосовно джерел фінансування опублікування декларацій в офіційних друкованих виданнях слід зазначити: законодавцем не визначено джерел фінансування такого опублікування, що разом з відсутністю офіційних друкованих видань у деяких державних органах та органах місцевого самоврядування стає перепорою на шляху реалізації статті 12 Закону.

На нашу думку, до визначення на законодавчому рівні цього питання розміщення відомостей, зазначених у декларації, може бути здійснено на офіційних веб-сайтах відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування як альтернатива способу розміщення вказаних відомостей.

Загалом же, попри об'єктивно існуючі складнощі, система фінансового контролю, що продовжує будуватися, повинна стати ефективним механізмом запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування, надавши можливість уникати конфлікту інтересів, забезпечити прозорість діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування.

Насамкінець варто зазначити, що хоча перелік висвітлених проблем практичного застосування норм Закону є далеко не вичерпним, незабаром значна їх кількість знайде своє вирішення у процесі удосконалення норм законодавства в рамках законопроектної роботи, яка здійснюється Міністерством юстиції у зв'язку з виконанням Орієнтовного плану законопроектних робіт на 2012 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1345-р.

Джерело: Департамент антикорупційного законодавства та законодавства про правосуддя Міністерства юстиції України
<http://www.minjust.gov.ua/42543>

Роз'яснення щодо порядку оприлюднення відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік

Законом України „Про засади запобігання та протидії корупції” (далі - Закон) передбачено, що державні службовці зобов'язані щорічно до 1 квітня подати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Частина 2 статті 12 Закону визначає, що **відомості, зазначені у декларації за минулий рік** Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України, Генерального прокурора України та його заступників, Голови Національного банку України, Голови Рахункової палати, Голови та членів Вищої ради юстиції, членів Центральної виборчої комісії, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, **керівників інших органів державної влади та їх заступників**, членів колегіальних органів державної влади (комісій, рад), керівників органів місцевого самоврядування та їх заступників, **підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.**

Тобто, таке опублікування відомостей, зазначених у декларації має відбутися протягом 30 днів з дня їх подання.

Слід звернути увагу на те, що у Законі йдеться про оприлюднення **відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік шляхом їх опублікування в офіційних друкованих виданнях органів державної влади та місцевого самоврядування.**

Про використання для цього державних Інтернет-ресурсів у Законі не йдеться та норми про обов'язковість такого оприлюднення на офіційних веб-сайтах відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування у Законі немає.

Опублікуванню підлягають усі відомості, що зазначені у декларації, у тому числі і стосовно членів сім'ї декларанта за винятком інформації, яка визначена Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" інформацією з обмеженим доступом і такою, що не підлягає оприлюдненню.

Увага! Такою інформацією Законом України "Про засади запобігання та протидії корупції" (примітка 7 додатку до цього Закону) визначено: - відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, що зазначається у позиціях 1, 4, та інформація щодо місцезнаходження об'єкта, що зазначається у позиціях 2, 23 – 34.

Зокрема, **оприлюдненню підлягають: загальні відомості про декларанта - прізвище, ім'я та по батькові (без зазначення серії та номера паспорта, реєстраційного номера облікової картки платника податків та місця проживання декларанта); посада декларанта, ступінь зв'язку, прізвище та ініціали членів**

сім'ї декларанта (без зазначення серії та номера паспорта, реєстраційного номера облікової картки платника податків членів сім'ї декларанта); **відомості про доходи** одержані (нараховані) з усіх джерел в Україні та з джерел за межами України декларантом та членами його сім'ї; **відомості про нерухоме майно**, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта та членів його сім'ї (без зазначення місця знаходження об'єкта); **відомості про транспортні засоби**, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта та членів його сім'ї; **відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи**, що перебувають у власності декларанта та членів його сім'ї, **відомості про фінансові зобов'язання** декларанта та членів його сім'ї.

Слід наголосити, що Законом не встановлено певних вимог щодо форми оприлюднення відомостей зазначених у декларації.

Окремо повідомляємо, що роз'яснення підготовлені сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації мають лише роз'яснювальний, тобто інформаційний характер, і не встановлюють правових норм.

Інформація підготовлена сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації

Роз'яснення порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента

З метою реалізації вимог частини четвертої статті 12 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" (далі - Закон), Кабінет Міністрів України постановою від 11 січня 2012 року № 16 "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента" затвердив Порядок зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента (далі - Порядок).

Порядок визначає механізм зберігання документів і використання:

- відомостей зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі - декларація) осіб, зазначених у пункті 1 та підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 Закону;

- відомостей щодо відкриття такими особами валютного рахунка в установі банку-нерезидента (далі - валютний рахунок).

У Порядку зазначено, що декларації зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права в особових справах осіб, зазначених у пункті 1 цього Порядку.

Декларації, подані особами у разі призначення або обрання їх на посади, зазначені в пункті 1 частини першої статті 4 Закону, зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування разом з іншими документами щодо проведення спеціальної перевірки стосовно таких осіб.

Відомості, зазначені у деклараціях осіб, перелічених у частині другій статті 12 Закону, а також осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії, надаються у разі надходження відповідного запиту в порядку, встановленому Законом України "Про доступ до публічної інформації".

Відомості, зазначені у деклараціях інших осіб, надаються з дотриманням установлених Законом вимог:

- спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, попереднє слідство, судам - у разі надходження відповідного запиту, оформленого згідно із законодавством;

- комісії з проведення службового розслідування - у разі проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, відповідні юридичні особи публічного права ведуть облік запитів щодо надання відомостей,

зазначених у деклараціях, із зазначенням одержувача відомостей, реквізитів та змісту запиту, структурного підрозділу, що відповідає за надання відомостей, та відмітки про їх надання.

Особи, зазначені в пункті 1 цього Порядку, **повідомляють** органам державної податкової служби про відкриття валютного рахунка за формою, встановленою Міністерством фінансів України.

Відомості про відкриття валютного рахунка **зберігаються** в органах державної податкової служби, до яких вони подані, та **використовуються** під час проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та в інших випадках, установлених Законом.

Такі відомості можуть бути надані з дотриманням установлених Законом вимог:

- спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції;
- органам, що провадять оперативну - розшукову діяльність, попереднє слідство;
- судам у разі надходження відповідного запиту.

Державна податкова служба України веде:

- електронний реєстр повідомлень про відкриття валютних рахунків;
- облік запитів щодо відкриття валютного рахунка в порядку, встановленому Міністерством фінансів України.

Статтю 172⁶ КпАП України встановлено наступну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю:

«Неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», -

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента -

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Окремо повідомляємо, що роз'яснення підготовлені сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації мають лише роз'яснювальний, тобто інформаційний характер, і не встановлюють правових норм.

Інформація підготовлена сектором з питань запобігання та виявлення корупції апарату облдержадміністрації

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Закон України** "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 17.05.12 № 4711-VI.
2. **Закон України** "Про правила етичної поведінки" від 17.05.12 № 4722-VI.
3. **Закон України** "Про засади запобігання і протидії корупції" від 07.04.11 № 3206-VI.
4. **Закон України** "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 07.04.11 № 3207-VI.
5. **Указ Президента України** "Про порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування" від 25.01.12 № 33.
6. **Указ Президента України** "Про внесення змін до Указу Президента України від 25.01.12 № 33" від 18.05.12 № 333.
7. **Постанова Кабінету Міністрів України** "Про виготовлення бланків декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру" від 08.02.12 № 64.
8. **Постанова Кабінету Міністрів України** "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку - нерезидента" від 11.01.12 № 16.